

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Västra Nylands välfärdsområdes anvisning för utdelning av egenvårdsartiklar 2026

Innehåll

1	Utdelning av egenvårdsartiklar	1
1.1	Remiss för egenvårdsartiklar	2
1.2	Registerföring av patienter	2
1.3	Beställning	2
2	Vårdartiklar för diabetiker	2
2.1	Blodsockermätare	2
2.2	Teststickor för blodsockermätning	3
2.3	Teststickor för ketonämnen	3
2.4	Blodprovtagare	3
2.5	Lansetter för blodprovtagning	3
2.6	Insulinsprutor och nålar till insulinpennor	3
2.7	Insulinpennor	4
2.8	Tillbehör till insulinpump	4
2.8.1	Sensorer för diabetiker som använder insulinpump med sensor	4
2.8.2	System för kontinuerlig glukosmätning med sensor	4
3	Urologiska vårdartiklar	5
3.1	Urinkatetrar	5
3.2	Urinuppsamlingspåsar/tillbehör	5
3.3	Extern urinuppsamlare	5
3.4	Inkontinensskydd	5
4	Avföringsinkontinens	6
4.1	Tarmsköljningssystem	6
5	Artiklar för stomiskötsel/stomitillbehör	7
5.1	Artiklar för tarmstomi	7
5.2	Artiklar för urinstomi	7
5.3	Övriga stomitillbehör	7
6	Gastrostomiartiklar	7
7	Trakeostomiartiklar	7
8	Övriga katetrar	7
9	Syrgaskoncentratorer och syrgasflaskor	8
10	Medicinpump	8
11	Artiklar för kontroll av INR-värde	8
12	Artiklar för central venkateter	8
13	CPAP-artiklar	8

14	Dräneringsset för pleuravätska	8
15	Vård i livets slutskede	8
16	Övriga egenvårdsartiklar	9
17	Produkter som inte ingår i utdelningen av egenvårdsartiklar	9

1 Utdelning av egenvårdsartiklar

Den centraliserade utdelningen av egenvårdsartiklar förser invånarna i Västra Nylands välfärdsområde med de vårdartiklar som behövs för egenvård av långvariga sjukdomar, med stöd av 24 § i hälso- och sjukvårdslagen. Egenvårdsartiklar överläts när en patient har behövt dem för att behandla en sjukdom under minst 3 månaders tid. Undantag görs vid kroniska sjukdomar, då egenvårdsartiklar kan delas ut före denna tidsfrist på 3 månader (artiklar för diabetes och stomier).

Egenvårdsartiklarna tillhandahålls av det välfärdsområde där patienten har en vårdrelation inom primärvården. Om det rör sig om en patient från ett annat välfärdsområde, vars vårdrelation inom primärvården har överförts till en hälsostation i Västra Nylands välfärdsområde, tillhandahåller Västra Nylands välfärdsområde de egenvårdsartiklar som patienten behöver. Patientens eget välfärdsområde står för kostnaderna för artiklarna.

Remissen för egenvårdsartiklarna skrivs av den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som ansvarar för patientens vård i enlighet med denna anvisning. Det individuellt fastställda behovet av egenvårdsartiklar anges i patientens vårdplan, och den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som ansvarar för patientens vård följer därefter regelbundet patientens behov av vårdartiklar.

När egenvårdsartiklarna väljs på basis av patientens individuella behov och hälso- och sjukvårdspersonalens bedömning beaktas även upphandlingslagstiftning avseende konkurrensutsättning av egenvårdsartiklar. Om patienten vill ha en produkt som inte ingår i det urval som upphandlingen avser måste han eller hon själv skaffa den och betala för den. Undantag från utdelningsanvisningen övervägs patientspecifikt i ett förfarande för beviljande av specialtillstånd.

Hälso- och sjukvården har ingen skyldighet att ge patienten egenvårdsartiklar om behovet av dessa konstaterats utanför den offentliga hälso- och sjukvården. Den offentliga hälso- och sjukvården är inte heller skyldig att ersätta egenvårdsartiklar som en person eller en försäkringsanstalt har beställt direkt av en varuleverantör. För beviljandet av egenvårdsartiklar krävs alltså en skriftlig remiss som utfärdats av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården enligt gällande regler samt en individuell vårdplan. Remisser och vårdplaner som upprättats inom den privata sektorn granskas innan de verkställs.

Patienter som vårdas på institution enligt långtidsbeslut omfattas inte av utdelningen av egenvårdsartiklar. Däremot har patienter som bor i en hemlik miljö (t.ex. servicehus) rätt att få egenvårdsartiklar i enlighet med sina vårdplaner.

Egenvårdsartiklarna är avgiftsfria för patienterna.

1.1 Remiss för egenvårdsartiklar

För att få egenvårdsartiklar krävs alltid en remiss. Remissen skrivs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården i enlighet med denna anvisning. Om det senare sker förändringar i patientens vård som påverkar typen av eller antalet vårdartiklar behövs alltid en ny remiss.

En remiss för avgiftsfria egenvårdsartiklar ska innehålla följande uppgifter:

- Den medicinska orsaken (ICD-10-koden för den sjukdom som vårdartiklarna ska användas för). Kompletterande diagnoser, i förekommande fall.
- Nuvarande medicinering.
- Den uppskattade användningstiden för vårdartiklarna (permanenta eller tillfälliga).
- Produkt/märke samt nödvändiga referensnummer.
- Antalet produkter. Antalet per dygn, vecka eller månad ska alltid anges i detalj.
- Storlek, i förekommande fall, t.ex. längden på insulinpennans nål.
- Motivering om undantag görs. Motivering till varför antalet enligt anvisningen överskrids. Efter detta övervägs undantag från utdelningsanvisningen från fall till fall, enligt ett förfarande för beviljande av specialtillstånd.
- Vårdplatsen, särskilt om vårdplatsen inte är den egna hälsostationen.
- Underskrift av och kontaktuppgifter till hälso- och sjukvårdspersonalen.

Ofullständiga remisser returneras till den remitterande enheten.

1.2 Registerföring av patienter

Patientrelationen och alla egenvårdsartiklar som patienten fått, liksom deras antal, dokumenteras i patientdatasystemet.

1.3 Beställning

Beställning och leverans av egenvårdsartiklar sker via den centraliserade utdelningen av egenvårdsartiklar, i första hand via en elektronisk beställningsblankett eller alternativt per telefon.

2 Vårdartiklar för diabetiker

Artiklar för vård av diabetes ges i regel endast till personer med en diabetesdiagnos. Remissen för vårdartiklarna skrivs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

2.1 Blodsockermätare

En basmätare överläts till patienten. Om patienten använder flera olika mätare får han eller hon de teststickor han eller hon behöver för en mätare. Blodsockermätare överläts och byts ut vid behov.

Blodsockeruppföljningen för kostbehandlade diabetiker sker i första hand i samband med mottagningsbesök på hälsostationen.

För barn görs individuella bedömningar av behovet av mätare alltid inom den specialiserade sjukvården, och utifrån bedömningen beviljas de mätare som behövs.

2.2 Teststickor för blodsockermätning

Teststickor för diabetesuppföljning delas ut i enlighet med God medicinsk praxis-rekommendationerna för diabetes.

Om HbA1c-nivån för en patient med typ 2-diabetes ligger på målnivån och patienten inte använder läkemedel som ökar risken för hypoglykemi, har det påvisats att daglig egenkontroll inte ger någon ytterligare nytta. I dessa fall görs blodsockeruppföljningen och HbA1c-uppföljningen på laboratoriet, till exempel i samband med regelbundna kontroller. Av vårdrelaterade skäl kan en person med typ 2-diabetes ges teststickor som stöd i samband med vårdhandledning vid tidig diabetes samt om det finns särskilda omständigheter som påverkar blodsockerbalansen. Om HbA1c-nivån inte ligger på målnivån är det rekommenderade antalet teststickor 2–14 st/vecka.

Patienter kan i vissa vårdssituationer ges teststickor för blodsocker trots att diabetes inte har diagnostiserats, t.ex. vid hyperglykemi som enbart orsakats av kortisonbehandling och vid vissa cancerbehandlingar.

Vårdplanen ska innehålla uppgifter om vårdbehovet, målet med vården, genomförandet av vården, vårdmetoderna (t.ex. medicinering, dagliga aktiviteter, livsstilsförändringar och frekvensen för mätning av blodsocker), stöd, uppföljning och bedömning (t.ex. följande mottagningsbesök med eventuella laboratorieundersökningar). Remissen för egenvårdsartiklarna skrivs av läkaren/sjukskötaren/hälsovårdaren som ansvarar för uppföljningen av vården.

2.3 Teststickor för ketonämnen

Ges enligt individuellt behov till typ 1-diabetiker samt barn med svår epilepsi på basis av remiss från specialistsjukvården.

2.4 Blodprovtagare

En blodprovtagare enligt upphandlingsavtalet överläts.

2.5 Lansetter för blodprovtagning

Överläts i enlighet med vårdplanen. En blodprovslansett kan användas 1–6 gånger eller i 1–3 dygn under goda omständigheter.

2.6 Insulinsprutor och nålar till insulinpennor

Överläts i enlighet med vårdplanen. Byte av injektionsartiklar (nålar och sprutor) rekommenderas vid varje injektion.

2.7 Insulinpennor

Insulinpennor för långvarigt bruk överläts i enlighet med garantiperioden för varje typ av insulin som ska injiceras.

Om en insulinpenna tappas bort eller går sönder på grund av oförsiktighet måste patienten skaffa en ny penna själv.

Inga extra insulinpennor ges för resor. Engångssprutor med fasta nålar ges som reserv.

2.8 Tillbehör till insulinpump

Tillbehör till insulinpumpar delas i regel ut i enlighet med rekommendationerna från de leverantörer som valts genom upphandlingsbeslut. Artiklar som delas ut är infusionsset, insulinbehållare, kanyler och skyddsfodral.

Patienten måste själv skaffa special- och extratillhör till insulinpumpen (pumpspecifika specialbatterier, bälten, väskor, selar, fästejp/film, limborttagningsspray/-servett och hudskyddsspray/-servett).

2.8.1 Sensorer för diabetiker som använder insulinpump med sensor

Sensorer i enlighet med de senaste upphandlingsbesluten delas ut. Sensorerna delas ut i enlighet med de användningstider som fastställts av tillverkarna enligt upphandlingsbesluten.

För barn och unga med diabetes som använder en insulinpump med sensor utfärdas remissen av specialistsjukvården (den offentliga hälso- och sjukvården).

För vuxna utfärdas remissen av specialistsjukvården, diabetescentrumet eller hälsostationens diabetolog.

2.8.2 System för kontinuerlig glukosmätning med sensor

Kontinuerlig glukosmätning med sensor är i regel till för patienter med typ 1-diabetes eller motsvarande insulinbristdiabetes (LADA, insulinbrist till följd av pankreatit eller avlägsnande av bukspottkörtel), vilka har flerdosbehandling. Kontinuerlig glukosmätning med sensor kan på basis av kliniskt behov övervägas även för andra patienter med insulinbehandlad diabetes enligt individuellt behov.

Vid flerdosbehandling genomförs egenkontroll 8–15 gånger per dygn, varför kontinuerlig glukosmätning med sensor är nödvändigt för att behandla insulinbristdiabetes och uppnå behandlingsmålen.

Sensorer i enlighet med de senaste upphandlingsbesluten delas ut.

Sensorerna delas ut i enlighet med de användningstider som fastställts av tillverkarna enligt upphandlingsbesluten. Det är också möjligt att gå tillbaka till fingertoppsmätningar om den kontinuerliga glukosmätningen med sensor inte längre är till nytta för patienten.

Sensorer ges med 3 månaders mellanrum, 6+6+6+6 sensorer/12 mån.

Patienten ska åta sig att kontrollera sitt blodsocker, dvs. utföra sensormätning, mer än 6 gånger per dygn. På mottagningen kontrollerar man hur väl patienten följer behandlingen.

3 Urologiska vårdartiklar

Överläts i enlighet med vårdplanen.

3.1 Urinkatetrar

Urinkatetrar, kvarliggande katetrar, specialkatetrar och suprapubiska katetrar överläts enligt vårdplanen.

Vid behov kan en kompress och hudtejp som fästs vid kateterns insticksställe delas ut. Övriga förband bekostas av patienten.

3.2 Urinuppsamlingspåsar/tillbehör

I genomsnitt delas 1–2 urinuppsamlingspåsar per vecka ut till patienten. 1 benfäste/3 mån. delas ut. 1 fastsättningsband/3 mån. delas ut.

Benfästen och fastsättningsband är inte för engångsbruk och kan tvättas flera gånger.

3.3 Extern urinuppsamlare

Externa urinuppsamlare delas ut enligt remiss från specialistsjukvården.

För dem som använder intermitterent kateterisering eller inkontinensskydd delas urinuppsamlare ut enligt individuellt behov.

3.4 Inkontinensskydd

Urininkontinens delas in i tre svårighetsgrader. Diagnosen och graden av inkontinens fastställs utifrån anamnesen och de kliniska undersökningsresultaten.

Grad 1, lindrig: urin läcker sällan eller vid ansträngning, patienten skaffar produkten själv.

Grad 2, medelsvår: vid medelsvår inkontinens läcker urin flera gånger per dag och mängden är cirka 1,5 dl åt gången.

Grad 3, svår: urin läcker hela tiden oavsett position = total inkontinens.

Före långvarig användning av inkontinensprodukter ska man utreda om inkontinensen kan behandlas eller om den kan lindras på annat sätt (t.ex. fysioterapi, medicinering, operation). Patienten kommer därför inte nödvändigtvis att berättigas till egenvårdsartiklar.

Inkontinensskydd beviljas till personer med diagnostiserad medelsvår och svår urininkontinens, vilka har en kronisk organisk sjukdom eller en intellektuell funktionsnedsättning, då urininkontinensen har varat i minst 3 månader.

Personer över 4 år beviljas inkontinensskydd bland annat vid behandling av följande diagnostiserade kroniska sjukdomar:

- Intellektuell funktionsnedsättning som gör att man inte kan hålla tätt (i remissen ska mekanismen bakom inkontinensen förklaras tydligt).
- En primär neurologisk sjukdom som påverkar urinblåsan
- Ett tillstånd som leder till störning i ryggmärgens funktion.
- En störning i urinblåsans funktion som orsakats av medicinsk behandling (cancer i bäckenområdet, följdtilstånd av strålbehandling)
- Diagnostiserad minnessjukdom
- Patienter som får vård i livets slutskede i hemmet

Vanlig sängvätning berättigar inte till avgiftsfria inkontinensprodukter.

I regel beviljas 2–4 skydd/dygn.

Om patienten har en kvarliggande kateter eller suprapubisk kateter kan detta påverka antalet inkontinensskydd som beviljas. Inkobyxor delas ut till patienter som klarar av wc-besök självständigt.

Om man planerar väl behövs vanligtvis inte mer än 3–4 inkontinensskydd per dygn.

4 Avföringsinkontinens

Analtamponger delas ut enligt remiss från specialistsjukvården. Alternativt kan inkontinensskydd delas ut, om avföringsinkontinensen beror på en kronisk sjukdom/skada.

4.1 Tarmsköljningssystem

Tarmsköljningssystem ges endast med remiss från specialistsjukvården.

5 Artiklar för stomiskötsel/stomitillbehör

Tilldelas patientspecifikt enligt remiss från specialistsjukvården.

5.1 Artiklar för tarmstomi

I enlighet med vårdplanen ges antingen en sluten eller tömbar stomipåse samt en hudskyddsplatta för stomin.

5.2 Artiklar för urinstomi

En urinstomipåse och hudskyddsplatta överläts i enlighet med vårdplanen.

5.3 Övriga stomitillbehör

Överläts i enlighet med vårdplanen:

- Skyddspasta eller hudskyddsring
- Hudskyddsspray eller hudskyddsservett • Limborttagningsspray eller limborttagningsservett
- Stomibälte 1 st./3 mån.

Artiklar som inte finns med i förteckningen över stomiartiklar bekostar patienten själv.

6 Gastrostomiartiklar

Överläts patientspecifikt enligt remiss från specialistsjukvården. Näringspumpar ingår inte i utdelningen av egenvårdsartiklar.

7 Trakeostomiartiklar

Tilldelas patientspecifikt enligt remiss från specialistsjukvården.

8 Övriga katetrar

Överläts enligt vårdplanen: rektalkatetrar, ileostomikatetrar, sugkatetrar och sugpåsar/sugslangor.

Sugapparater ingår inte i utdelningen av egenvårdsartiklar.

9 Syrgaskoncentratorer och syrgasflaskor

Syrgasbehandlingen inleds inom specialistsjukvården och patienten får låna en syrgaskoncentrator därifrån.

Om patienten behöver syrgas när han eller hon rör sig utanför hemmet hyr han eller hon syrgasflaskan själv med läkarintyg.

En syrgasgrimma eller syrgasmask ingår i utdelningen av egenvårdsartiklar.

Patienten köper själv syrgasen och får därefter ersättning från FPA. För att ansöka om FPA:s ersättning ska patienten fylla i blankett SV 178 (Läkemedelskostnader som uppkommit i Finland).

Saturationsmätare och tilläggsutrustning som behövs för mätningen ingår inte i utdelningen av egenvårdsartiklar.

10 Medicinpump

Vid användning av medicinpump för egenvård överläts en infusions slang, spruta och vid behov en adapter.

Batterier ingår inte i utdelningen av egenvårdsartiklar.

11 Artiklar för kontroll av INR-värde

För uppföljningen av antikoagulationsbehandling ges remsor och lansetter endast till barn (under 18 år).

12 Artiklar för central venkateter

Sterila kompresser och hudskyddsplattor överläts i enlighet med vårdplanen.

13 CPAP-artiklar

1 mask och 1 slang ges för ett års tid enligt remiss. 4 filter/år delas ut. En fuktkammare delas ut vartannat år.

14 Dräneringsset för pleuravätska

Överläts i enlighet med vårdplanen.

15 Vård i livets slutskede

Patienter som har fått ett beslut om vård i livets slutskede beviljas och ges de vårdartiklar enligt utdelningsanvisningen som anses underlätta vården och

bidra till en så smärtfri vård som möjligt när vården i livets slutskede sker i patientens hem.

De produkter som inte ingår i utdelningen av egenvårdsartiklar anges i anvisningens sista kapitel.

16 Övriga egenvårdsartiklar

Beviljas och ges utifrån förfarandet för beviljande specialtillstånd.

Sårförband för kroniska sår (över 3 mån.) ges till patienten från hälsostationen eller via hemvården.

Andra fästbandage som klassificeras som sårförband, till exempel till basen av en pyelostomikateter, ges från hälsostationen eller via hemvården i samband med vården.

17 Produkter som inte ingår i utdelningen av egenvårdsartiklar

Följande produkter ingår inte i utdelningen av egenvårdsartiklar (icke-uttömmande förteckning):

- Sängsskydd (s.k. kronikerblöjor)
- Skyddslakan, skyddsplast för sängen, glidlakan
- Vanliga hygienprodukter, såsom schampo, tandkräm m.m.
- Droppskydd och skydd för lindrig inkontinens.
- Matlappar/matservetter
- Tvättlappar, tvättkrämer eller våtservetter
- Hygienoverall
- Bindor
- Skyddshandskar, skyddsförkläden
- Urinflaskor, kateteriseringsset
- Sterila instrument
- Tvättemulsioner/tvättkrämer
- Rondskålar
- Näsdukar, bomull osv.
- Medicinska behandlingsstrumpor/stödstrumpor/stödbandage
- Huddesinfektionsmedel
- Läkemedel eller produkter av läkemedelstyp, salvor, bedövningsgel, koksalt, lavemang, honung som används för sårvård, sårvårdslösningar osv.
- Behållare för riskavfall
- Läkemedelsdoserare såsom dosetter, spacer för astmabehandling
- Batterier till mätare/apparater
- Hjälpmedel.

De vårdartiklar som vårdpersonalen behöver, såsom skyddshandskar och tvättlappar, bekostas av enheten där patienten vårdas.

Version 3.0
Utarbetad och godkänd: 18.5.2026
Godkänd av: Laura Kongas